

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції

15 травня 2025 р.

Полтава
2025

<https://ela.kpi.ua/bitstreams/57bcf625-8748-4cd3-8b4c-2b71550e6187/download> (01.05.25)

2. Аврамчук Є. Є. Вплив воєних ризиків на фінансову безпеку суб'єктів господарювання. 2024. 32 с. URL: [http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15677/1/Avramchuk EE KR 072 2024.pdf](http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15677/1/Avramchuk_EE_KR_072_2024.pdf) (01.05.25)

3. Компанець Н. І. Вплив воєнного стану на трансформацію моделей бізнесповедінки підприємств сфери ІТ. 2024. 8 с. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/download/1075/954/966> (01.05.25)

4. Онищенко С.В., Маслій О.А., Глушко А.Д., Черв'як А.В. Загрози соціально-економічній безпеці України: монографія. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. 375 с.

УДК 336.77:005.96

*Гвозденко Валерія Олексіївна,
студентка*

*Науковий керівник: Вовченко Оксана Сергіївна,
кандидат економічних наук, доцент*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ВИСОКОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ВПЛИВ НА БЕЗПЕКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Банківська система є ключовим елементом фінансової інфраструктури кожної країни. У період високої невизначеності – економічної, політичної чи безпекової – її стабільність піддається серйозним викликам. У таких умовах особливого значення набуває кредитування як одна з найважливіших функцій банків, що водночас стає

потенційним джерелом ризиків для фінансової стійкості установ. Зокрема, військові дії, зростання рівня інфляції та макроекономічна нестабільність змушують фінансові установи змінювати свої стратегії, переглядати підходи до управління ризиками та впроваджувати нові технологічні рішення.

Невизначеність у контексті розроблення кредитної політики банків розглядається як неоднозначність або відсутність достатніх даних щодо різноманітних політичних, економічних, регуляторних, ринкових та специфічних для позичальників факторів, що можуть впливати на ефективність функціонування кредитного механізму [1].

У таких умовах банківська система зазнає значних випробувань, особливо в контексті кредитної діяльності. Одним із основних військових ризиків є зростання частки проблемних кредитів (NPL), що змушує банки обережніше ставитися до видачі нових позик, концентруючи свою діяльність на безризикових інструментах, таких як державні цінні папери та депозитні сертифікати НБУ.

Повномасштабне військове вторгнення переломило тенденцію до поступового скорочення частки непрацюючих кредитів, яке тривало з 2018 року [2]. Пікових втрат від дефолтів за позиками боржників, які постраждали внаслідок збройної агресії, банки зазнали протягом першого року від повномасштабного вторгнення. Тоді ж вони відобразили значні кредитні втрати.

Натомість із 2023 року якість нового портфеля поліпшувалася, кредитування прискорилося, тож розпочалася тенденція поступового зменшення частки NPL (рис. 1).

Наведені дані демонструють, що попри складні обставини, викликані війною, банкам вдалося стабілізувати ситуацію: обсяг кредитування почав зростати, а частка NPL – поступово знижуватися. Основними чинниками скорочення NPL стали відновлення попиту на кредити та зниження

ставок, що дозволило банкам збільшити обсяг високоякісних гривневих кредитів; підвищення якості кредитного портфеля; списання проблемної заборгованості та обмежене кредитування високоризикових клієнтів.

Така стратегія допомагає банкам підтримувати фінансову стабільність, але водночас обмежує доступність фінансування для реального сектору економіки. При цьому динаміка частки проблемних кредитів під час воєнного стану свідчить про поступове зменшення їхнього відсотка у загальному кредитному портфелі банків. Відповідно до даних НБУ, показники NPL знизилися з 38,1% на початку 2023 року до 30,3% станом на 1 січня 2025 року чим майже повернулися до довоєнного рівня [2].

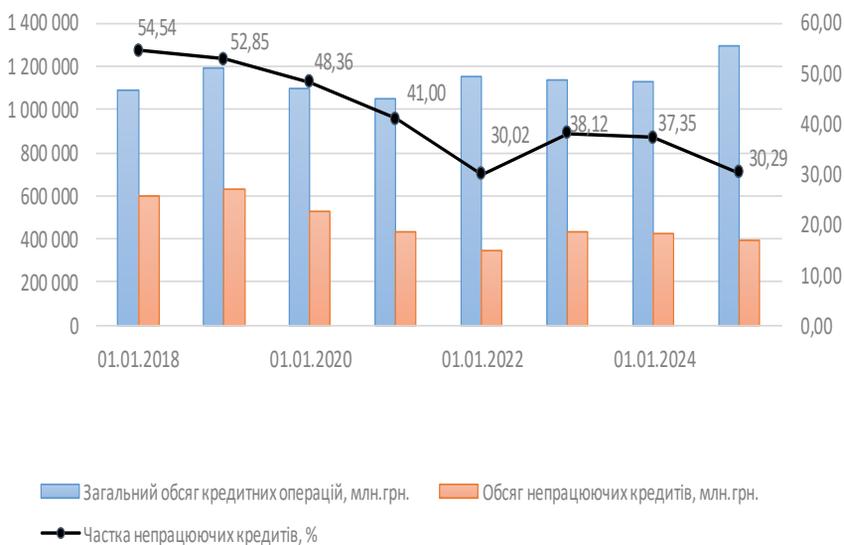

Рис. 1. Динаміка загального обсягу кредитування та частки проблемних кредитів протягом 2018-2025 років
Джерело: побудовано автором за даними [3]

Варто відмітити, що надмірна ліквідність, що сформувалася через скорочення темпів кредитування та накопичення депозитних сертифікатів НБУ, створила загрозу для ефективного функціонування монетарної політики. У свою чергу, відсутність достатньої кредитної активності в умовах високої ліквідності може стати чинником стримування економічного зростання та підриву фінансової безпеки. З іншого боку, безконтрольне вливання значних обсягів фінансових ресурсів у реальний сектор може спричинити різке зростання інфляції, що створює додаткові ризики для стабільності банківської системи. Отже, стратегія стриманого та виваженого кредитування в умовах надлишкової ліквідності є інструментом зниження системних ризиків і підтримки макрофінансової рівноваги.

У цьому контексті розроблення та впровадження «Стратегії з розвитку кредитування» набуває критичного значення для забезпечення довгострокової стійкості та безпеки банківської системи. Вона передбачає підтримку оборонного сектору, інфраструктурних проєктів, малого й середнього бізнесу як ключових факторів післявоєнного відновлення [4]. Ефективне управління кредитними ризиками, узгодженість дій з боку регулятора та банків, а також орієнтація на реальні потреби економіки формують базу для фінансово безпечного кредитного середовища.

Таким чином, аналіз кредитування в умовах високої невизначеності підтверджує його критичну роль як стратегічного інструменту підтримки не лише економічної активності, а й фінансової безпеки банківської системи, забезпечуючи її стійкість, передбачуваність і адаптивність у кризових умовах.

Література

1. Венглюк А. В., Батрак А.В. Вплив невизначеності на кредитну політику банків: теоретичний аналіз. *Економіка та*

суспільство. 2024. Вип. 61. С. 1-7.
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-83>

2. Частка непрацюючих кредитів (NPL) в Україні незважаючи на тривалу повномасштабну війну знижується. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>

3. Наглядова статистика. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

4. Стратегія з розвитку кредитування. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-z-rozvitku-kredituvannya>

УДК 336.32

*Свистун Людмила Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент
Головня Наталія Сергіївна,
студентка*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ СТРАТЕГІЧНО ВАЖЛИВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Під час воєнного стану надзвичайно важливим постає питання забезпечення фінансової стабільності та сталого розвитку стратегічно важливих підприємств, які відіграють важливу роль у функціонуванні економіки та забезпеченні національної безпеки. Значна увага приділяється підприємствам аграрного сектору, оскільки вони мають прямий вплив на продовольчу безпеку країни, експортний потенціал та соціально-економічну ситуацію в регіонах.

Фінансовий ризик – ймовірність виникнення непередбачуваних фінансових втрат (зниження очікуваного